

Göç ve Etkileri

Güvenlik, Toplum, Kadın,
Çocuk, Ekonomi, Dış Politika

Editörler:

Prof. Dr. Mehmet KARAKAŞ • Doç. Dr. Demet ÇAK

Bu çalışma T.C. İçişleri Bakanlığı tarafından İGSDB 2020/1 Proje Numarası
ile desteklenmiştir.

Editörler: Prof. Dr. Mehmet KARAKAŞ - Doç. Dr. Demet ÇAK

GÖÇ VE ETKİLERİ
Güvenlik, Toplum, Kadın, Çocuk, Ekonomi, Dış Politika

ISBN 978-625-7676-43-4

DOI 10.14527/9786257676434

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2021, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye’de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000’in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Mart 2021, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Çetin
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım A.Ş.
İvedik Organize Sanayi 28. Cadde 2284 Sokak No:105
Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0312) 394 55 91

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Göç olgusu tarih boyunca ülkelerin sosyal, kültürel, demografik ve ekonomik yapılarının değişiminde önemli bir rol oynamıştır. İnsanlığın kadim dönemlerinden bu yana gündelik yaşamın bir parçası olan göç olgusunun yarattığı etkilerin zamanla devasa boyutlara ulaşması, günümüzde onu küresel bir realiteye dönüştürmüştür.

Göçün küresel bir olgu olarak toplumsal yaşamı derinden etkileyen bir realiteye dönüşmesi, ülkeleri bu karmaşık süreç üzerine etkili tedbirler geliştirmeye zorlamaktadır. Söz konusu tedbirler öncelikle, göçün hedef ülkelere yönelik mevcut ve olası olumsuz etkilerinin bertaraf edilmesini amaçlamaktadır. Bu çerçevede ilk amaç göçün maliyetini minimize etmek iken, ikinci amaç söz konusu olgunun hedef ülkeye sosyal ve ekonomik katkılar sunmasını sağlamaktır. Bu amaçların gerçekleştirilebilmesinin ön koşulu ise iyi yapılandırılmış bir göç yönetimi sistemi geliştirmektir.

Göç süreçlerinin daha iyi yönetilmesi adına göçmenlerin uyum sağlamasını kolaylaştıran tutarlı politikaların geliştirilmesi, göçmenlerin güvenli ve iyi yaşam standartlarında yaşamaları ve içinde buldukları ülke ekonomisine katkı sunmaları gibi bir dizi olumlu sonucu ortaya çıkarmaktadır. Göç yönetim sisteminin kontrolündeki düzenli göçler bahse konu hususa örnek teşkil etmektedir. Ancak her göç hareketliliği kontrollü bir seyir izlememektedir. Düzensiz göçlerde, ekonomi ve güvenlik ile ilgili kaygıların zorlaması ile göçmenlerin iradeleri dışında yerlerinden edilmeleri söz konusudur. Bu çerçevede, özellikle son yıllarda savaş, çatışma, yoksulluk, eşitsizlik ve çevresel bozulma gibi nedenler ile meydana gelen düzensiz göç hareketliliğinde bir artış olduğu dikkati çekmektedir.

Tarihin her döneminde politik tartışmaların konusu olan göç, bugün küresel politik gündemin merkezi sorunlarından birini teşkil etmektedir. Göçe dair giderek artan göstergeler, bahse konu olgunun ulusal ve küresel çaptaki ekonomik, sosyal, siyasal ve teknolojik dönüşümlerle önemli düzeyde ilişkili olduğunu göstermektedir.

Bu proje ile öncelikli olarak, göçün ortaya çıkış nedenlerinin daha iyi anlaşılması, olumlu etkilerinin nasıl geliştirilebileceğinin ortaya konulması ve sebep olduğu sorunlara çözüm geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

İGSDB 2020/1 proje numarası ile bizleri destekleyen T.C. İçişleri Bakanlığı'na teşekkürlerimizi sunarız. Proje süresince 13 üniversiteden/kamu kurumundan, 37 akademisyenle/araştırmacıyla çalışılmıştır. Kendilerine özverili ve nitelikli çalışmaları nedeniyle teşekkür ederiz.

Projenin gerek kabulü gerekse basılması sürecinde bizlere destek olan T.C. İçişleri Bakanı Sn. Süleyman SOYLU'ya, Bakan Yardımcısı Sn. Prof. Dr. T. Sabri ERDİL'e ve İç Güvenlik Stratejileri Dairesi Başkanı Sn. Dr. Can Ozan TUNCER'e şükranlarımızı sunarız.

Proje Yürütücüleri

Prof. Dr. Mehmet KARAKAŞ

Doç. Dr. Demet ÇAK

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editörler: Prof. Dr. Mehmet KARAKAŞ - Doç. Dr. Demet ÇAK

1. KISIM: Güvenlik

Alan Editörü: Dr. Can Ozan TUNCER

1. BÖLÜM: Göçmenlerin Uyum Sorunu Üzerine Kavramsal Bir Çerçeve

Prof. Dr. Mithat Arman KARASU, Harran Üniversitesi

Arş. Gör. Ahmet Vedat KOÇAL, Dicle Üniversitesi

2. BÖLÜM: Türkiye'de Göç ve Uyum Çalışmaları: Sosyal Girişimcilik Yoluyla Sosyal Dahil Etme Projesi Örneği

Dr. Gökçe OK, İçişleri Bakanlığı

Dr. Öğr. Üyesi Hakan GÜLERCE, Harran Üniversitesi

3. BÖLÜM: Suç Ekonomisi ve Göç

Doç. Dr. Ayşegül KAYAOĞLU, İstanbul Teknik Üniversitesi

2. KISIM: Toplum, Kadın ve Çocuk

Alan Editörü: Doç. Dr. Demet ÇAK

1. BÖLÜM: Göçmenlere Yönelik Tutumları Etkileyen Değerler ve Demografik Faktörler

Prof. Dr. Veysel BOZKURT, İstanbul Üniversitesi

Arş. Gör. Gülçin KAYA İNCEİPLİK, İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. Nurlan BAĞABYLOV, Gumilev Avrasya Milli Üniversitesi

2. BÖLÜM: Göçün Psikolojik Yansımaları: Gitmek mi Zor Kalmak mı?

Arş. Gör. Kübra KOÇ, İstanbul Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Elif SEVER, İstanbul Üniversitesi

3. BÖLÜM: Türkiye'deki Suriyeli Kadın ve Çocukların Sosyo-Ekonomik Açından Entegrasyon Sorunu: Durum Tespiti ve Çözüm Önerileri

Doç. Dr. Demet ÇAK, İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. Seda BAYRAKDAR, Kırıkkale Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Elife AKIŞ, İstanbul Üniversitesi

4. BÖLÜM: İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği Göçmen Gebelerinin Değerlendirilmesi

*Prof. Dr. Kutsiye Pelin ÖÇAL, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
Dr. Elif BAYRAKTAR, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa*

5. BÖLÜM: Türkiye’de Bulunan Suriyelilerin Hukuki Statüleri ve Sahip Oldukları Haklar

Doç. Dr. Murat ORUÇ, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

3. KISIM: Ekonomi

Alan Editörü: Prof. Dr. Mehmet KARAKAŞ - Prof. Dr. Murat ÇAK

1. BÖLÜM: Göçün Makroekonomik Etkileri

*Prof. Dr. Murat ÇAK, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet KARAKAŞ, Yalova Üniversitesi
Arş. Gör. Volkan OĞHAN, İstanbul Üniversitesi*

2. BÖLÜM: Türkiye’de Bölgelerarası Göçün Belirleyicileri: Bir Dinamik Panel Veri Analizi

*Prof. Dr. Ahmet İNCEKARA, İstanbul Üniversitesi
Arş. Gör. Abdullah Şuhan GÜRBÜZ, İstanbul Üniversitesi*

3. BÖLÜM: Dış Göçün Türkiye’nin İşgücü Piyasasına Etkileri

*Prof. Dr. Sayım YORĞUN, İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Ayca HEPSAĞ, İstanbul Üniversitesi
Arş. Gör. Sera YILDIRIM DALYAN, İstanbul Üniversitesi*

4. BÖLÜM: Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin Türkiye Ekonomisi Ve Kamu Bütçesi Üzerinde Yarattıkları Maliyetler ve Kazançlar

Dr. Arş. Gör. Cihan KIZIL, İstanbul Üniversitesi

4. KISIM: Dış Politika

Alan Editörü: Prof. Dr. Levent ÜNER

- 1. BÖLÜM: Kararalma Süreçlerinde Nüfus Faktörü ve Dış Politika Uygulamalarına Göç Temelinde Demografik Bakmak**
Prof. Dr. Levent ÜNER, İstinye Üniversitesi
- 2. BÖLÜM: Uluslararası Göçmenler ve Görmezlikten Geline İnsan Hakları**
Doç. Dr. O. Can Ünver, İstinye Üniversitesi
- 3. BÖLÜM: Yumuşak Gücün Araçsal Kullanımı: Medya ve Göç**
Dr. Öğr. Üyesi Asuman KUTLU, Beykent Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Evin DOĞAN, İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu
- 4. BÖLÜM: İttihat ve Terakki'nin Balkan Savaşları Sonrası İskân ve Sosyal Politikaları**
Dr. Öğr. Üyesi Suat Eren ÖZYİĞİT, İstinye Üniversitesi
- 5. BÖLÜM: Türkiye ve Yunanistan Arasındaki Dış Politika ve Göç İlişkinine Ege Denizi Perspektifinden Bir Bakış**
Arş. Gör. Ceren Ece GÖCEN, İstinye Üniversitesi
- 6. BÖLÜM: Fransa'nın Göç Politikasının Avrupa Birliği'nin Politikalarına Yansımaları**
Arş. Gör. Ahmet GEDİK, İstinye Üniversitesi
- 7. BÖLÜM: Afrika Birliği Göç Politikası'nın Libya İç Savaşına Etkisi**
Doç. Dr. Fahri ERENEL, İstinye Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ebru CAYMAZ, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
- 8. BÖLÜM: Neoliberal Dönemde Meksika – ABD Göç Koridoru: Ulusal ve Uluslararası Siyaset Bağlamında Bir İnceleme**
Dr. Öğr. Üyesi Efe Can GÜRCAN, İstinye Üniversitesi
Arş. Gör. Can DONDURAN, İstinye Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v
Giriş.....	xvii

1. KISIM GÜVENLİK

1. BÖLÜM GÖÇMENLERİN UYUM SORUNU ÜZERİNE KAVRAMSAL BİR ÇERÇEVE

Giriş.....	4
1. Göçmenlerin Uyum Sorunu Nedir?	4
2. Uyum Sorununun Öğeleri	7
3. Uyum Sorununun Çözümü Konusunda Farklı Yaklaşımlar	9
4. Uyum Sürecinin Ölçülmesi Sorunu	12
Sonuç.....	16
Kaynakça	17

2. BÖLÜM TÜRKİYE'DE GÖÇ VE UYUM ÇALIŞMALARI: SOSYAL GİRİŞİMCİLİK YOLUYLA SOSYAL DAHİL ETME PROJESİ ÖRNEĞİ

Giriş.....	22
Türkiye'de Göç Olgusu.....	23
Türkiye'de Suriyeliler; Geçici Koruma ve Uyum	24
Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM)	29
Uyum ve İletişim Dairesi Başkanlığı.....	29
Sosyal Girişimcilik Yoluyula Sosyal Uyum Projesi.....	30
Sonuç.....	32
Kaynakça.....	33

3. BÖLÜM SUÇ EKONOMİSİ VE GÖÇ

1. Suç ve Göç	35
2. Ekonomi Teorisinde Suç ve Göç İlişkisi	37
3. Ampirik Analizlerde Suç ve Göç	39
4. Türkiye'de Suç ve Göç	42
4.1. Türkiye'de Suç ve İç Göç	42
Sonuç	48
Kaynakça	48

2. KISIM TOPLUM, KADIN VE ÇOCUK

1. BÖLÜM GÖÇMENLERE YÖNELİK TUTUMLARI ETKİLEYEN DEĞERLER VE DEMOGRAFİK FAKTÖRLER

Giriş	54
1. Değer Kuramı	55
1.1. Göçe İlişkin Tutumların Temel İnsani Değerlerle İlişkisi	58
2. Göçe İlişkin Tutumlar, Politik Görüş ve Demografik Faktörler	59
3. Veri	60
4. Bulgular	63
Sonuç ve Değerlendirme	68
Kaynakça	69

2. BÖLÜM GÖÇÜN PSİKOLOJİK YANSIMALARI: GİTMEK Mİ ZOR KALMAK MI?

Giriş	74
Göçün Psikolojik Etkileri	74
Göçün Toplumsal Etkileri	76
Kayıp	76
Ülkenin ve Evin Kaybı	77
Dilin Kaybı	78
Yıkıcılık ve Kültür- Medeniyet: Psikanalitik Kuramda Savaşın Yeri	80
Sonuç Olarak	81
Kaynakça	83

3. BÖLÜM

TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİ KADIN VE ÇOCUKLARIN SOSYO-EKONOMİK AÇIDAN ENTEGRASYON SORUNU: DURUM TESPİTİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Giriş.....	86
1. Kavramsal Tartışmalara Son Verilmesi: Göçmen- Sığınmacı- Mülteci, Entegrasyon- Uyum	86
2. Ülkemizdeki Suriyeli Sığınmacılara Ait Güncel Veriler.....	88
3. Kadın, Çocuk ve Göç İlişkisinde Temel Noktalar	90
3.1. Eğitim	90
3.2. Aile	92
3.3. Sağlık.....	94
3.4. Barınma	96
3.5. İstihdam	96
3.6. Gelir	98
4. Göçün Türk Toplumuna Sosyo-Ekonomik Etkisi.....	99
5. Entegrasyon ve Uyum Politikaları.....	99
6. Saha Araştırması Bulguları	101
7. Sonuç ve Politika Önerileri	107
Kaynakça.....	109

4. BÖLÜM

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ CERRAHPAŞATIP FAKÜLTESİ KADIN HASTALIKLARI VE DOĞUM KLİNİĞİ GÖÇMEN GEBELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş.....	112
Materyal ve Metod	113
Bulgular	114
Tartışma	119
Kaynakça	121

5. BÖLÜM

TÜRKİYE’DE BULUNAN SURİYELİLERİN HUKUKİ STATÜLERİ VE SAHİP OLDUKLARI HAKLAR

Giriş.....	124
I. Mülteci Hukukuna İlişkin Temel Kavramlar.....	124
A. Uluslararası Koruma Kapsamındaki Statüler	125
B. Uluslararası Koruma Kapsamına Dâhil Olmayan Statüler	126
II. Türkiye’de Bulunan Suriyelilerin Hukuki Statüsü	127
III. Geçici Koruma Statüsü ile Ülkemizde Bulunan Suriyelilerin Sahip Olduğu Haklar	128
A. Genel Olarak.....	128
B. Haklar	128
Sonuç.....	130
Kaynakça.....	130

3. KISIM

EKONOMİ

1. BÖLÜM

GÖÇÜN MAKROEKONOMİK ETKİLERİ

Giriş.....	134
1. Göçün Makroekonomik Etkileri.....	135
1.1. Göçün Ücretler ve İşsizlik Üzerindeki Etkisi	136
1.2. Göçün İktisadi Büyüme Üzerindeki Etkisi.....	139
1.3. Göçün Enflasyon Üzerine Etkileri	142
2. Göçün Mali Etkileri	143
Sonuç.....	146
Kaynakça.....	147

2. BÖLÜM

TÜRKİYE’DE BÖLGELERARASI GÖÇÜN BELİRLEYİCİLERİ: BİR DİNAMİK PANEL VERİ ANALİZİ

1. Giriş.....	152
2. Literatür	153
3. Metodoloji	155
4. Veri Analizi	158

5. Uygulama	161
6. Sonuç.....	166
Kaynakça.....	167

3. BÖLÜM

DIŞ GÖÇÜN TÜRKİYE'NİN İŞGÜCÜ PİYASASINA ETKİLERİ

1. Dış Göçler ve İşgücü Piyasası.....	171
2. Türkiye'de Dış Göçe Dayalı Nüfus Hareketinin Mevcut Durumu.....	174
3. Türkiye'de Dış Göçe Dayalı Nüfus Hareketinin İşgücü Piyasasına Etkileri	176
3.1. Ekonometrik Yöntem	180
3.2. Veri Seti ve Ampirik Bulgular	182
Sonuç.....	188
Kaynakça.....	189

4. BÖLÜM

GEÇİCİ KORUMA ALTINDAKİ SURİYELİLERİN TÜRKİYE EKONOMİSİ VE KAMU BÜTÇESİ ÜZERİNDE YARATTIKLARI MALİYETLER VE KAZANÇLAR

Giriş.....	192
1. Türkiye'de Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler.....	193
2. Suriyeli Sığınmacıların İstihdam, Enflasyon ve Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkileri	194
3. Suriyeli Sığınmacıların Ekonomide Yarattıkları Kazançlar	198
4. Suriyeli Sığınmacıların Kamu Bütçesi Üzerindeki Yüğü.....	200
Sonuçlar	202
Kaynakça.....	203

4. KISIM DIŞ POLİTİKA

1. BÖLÜM

KARARALMA SÜREÇLERİNDE NÜFUS FAKTÖRÜ VE DIŞ POLİTİKA UYGULAMALARINA GÖÇ TEMELİNDE DEMOGRAFİK BAKMAK

Giriş.....	208
Karar Alma Modelleri ve Politik Alana Yansıması	208
Politikada Meşruiyet Arayışı ve Dış Politika Uygulamalarına Kuramsal Bakış	210
Yurttaşlık Kavramının Eşitlik Temelinde “Eşitsiz” Gelişimi	211
Birey Söylemlerinin Eşitsiz Yansıması Olarak Vatandaşlık	212
“Unut(tur)ma ve Hatırla(t)ma”, İlişkisi içinde Tarihsel Bellek ve Dış Politikaya Yansıması.....	214
Dış Politikada Devletlerin Kimliklerinde Göç Etkisi	217
Dönüşen Nüfusun Politik Söylem ve Uygulamalara Etkisi	217
İktidarın Dönüşümünün Sembol ve İdeolojiye Yansıması	219
İktidar Kavramının Kongreler ile Yerleşmesi ve Politik Söylemde Meclis'e Yansıması	220
Demografik Yapının İdeolojik Tezahürü; Misak-ı Milli.....	221
Kaynakça.....	223

2. BÖLÜM

ULUSLARARASI GÖÇMENLER VE GÖRMEZLİKTE GELİLEN İNSAN HAKLARI

I. Giriş	226
II. Küresel Göç Olgusu ve Göçmenler.....	227
III. Göçmenler ve Güncel İnsan Hakları Yaklaşımı	230
IV. Göçmenlerin İnsan Haklarının İhlali	236
V. Geleceğe Bakış	240
Kaynakça	242

3. BÖLÜM

YUMUŞAK GÜCÜN ARAÇSAL KULLANIMI: MEDYA VE GÖÇ

Giriş.....	246
1. Göç Kavramı	247
2. Göç Politikaları ve Uluslararası İşbirliği	249

3. Göç Politikaları ve Medya	250
3.1. Yumuşak Güç Aracı Olarak Medya	252
Sonuç	258
Kaynakça	259

4. BÖLÜM

İTTİHAT VE TERAKKİ'NİN BALKAN SAVAŞLARI SONRASI İSKÂN VE SOSYAL POLİTİKALARI

Giriş.....	262
Osmanlı - Rus Savaşı ('93 Harbi) ve Sonrası	263
II. Meşrutiyet ve Balkan Savaşı Öncesi	264
Balkan Savaşları ve Muhacirler	266
Balkan Savaşları Sonrası Muhacirlere Yapılan Yardımlar ve İskanları	268
Sonuç.....	270
Kaynakça.....	271

5. BÖLÜM

TÜRKİYE VE YUNANİSTAN ARASINDAKİ DIŞ POLİTİKA VE GÖÇ İLİŞKİSİNE EGE DENİZİ PERSPEKTİFİNDEN BİR BAKIŞ

1. Giriş	274
2. Dış Politika ve Göç İlişkisi	274
3. Türkiye ve Yunanistan İlişkilerinde Uluslararası Göç	276
3.1. Türkiye'nin ve Yunanistan'ın Uluslararası Göçle Mücadelesinde Ege Denizi	278
Sonuç.....	280
Kaynakça.....	281

6. BÖLÜM

FRANSA'NIN GÖÇ POLİTİKASININ AVRUPA BİRLİĞİNİN POLİTİKALARINA YANSIMASI

Giriş.....	284
Ulus, Göç ve Fransa.....	285
1945 Sonrası Dönemde Fransa'da Göç	287
AB'nin Göç Politikaları ve Fransa	290
AB Ortak Güvenlik Sınırları: Frontex.....	292

Sonuç.....	293
Kaynakça.....	294

7. BÖLÜM

AFRİKA BİRLİĞİ GÖÇ POLİTİKASI'NIN LIBYA İÇ SAVAŞINA ETKİSİ

1. Afrika Birliği Göç Politikası ve Afrika'da Göç Hareketleri	296
2. Göç, Güvenlik Sorunları ve Libya	297
3. Kaddafi Sonrası Dönemde Libya'da Artan Güvenlik Sorunları ve Mültecilere Etkisi.....	298
4. Avrupa Göç Yolunda Karşılaşılan Zorluklar	300
5. Göç Hareketlerinde Beklenen Artış ve Önleme Çabaları	302
6. Sonuç ve Değerlendirme	304
Kaynakça.....	305

8. BÖLÜM

NEOLİBERAL DÖNEMDE MEKSİKA – ABD GÖÇ KORİDORU: ULUSAL VE ULUSLARARASI SİYASET BAĞLAMINDA BİR İNCELEME

Giriş.....	308
Meksika – ABD Göç Koridorunun Tarihsel Gelişimi	310
Neoliberal Küreselleşme Döneminde Meksika – ABD Göç Koridorunun Dönüşümü	311
Trump Yönetiminde Dış Politika: Jacksoncu Popülizm ve Göç Politikasına Yansımaları.....	315
Sonuç.....	319
Kaynakça.....	320

Proje Yürütücüleri ve Alan Editörleri Hakkında.....	323
--	------------

Proje Araştırmacıları Hakkında	325
---	------------

GİRİŞ

Tarihin akışı içinde çok çeşitli gerekçelerle yaşanan göç olgusu, gerek insan gerekse mekân üzerinde olumlu ve olumsuz olmak üzere güçlü etkilere sahiptir. Bahse konu küresel olgu ulusal ve bölgesel ölçekli savaş, politik çatışma gibi gerekçelerle ortaya çıkmakla birlikte kimi zaman değişen çevresel faktörlerden de kaynaklanabilmektedir. Söz konusu faktörlerin ortaya çıkardığı toplumsal, siyasal ve ekonomik sonuçlar göç olgusunu daha da görünür kılmakta ve etkilerini hissedilir hale getirmektedir. Sığınmacılar üzerinde yapılan bilimsel araştırmalarda, bu grupların başta Almanya olmak üzere Avrupa Birliği ülkelerine ve diğer gelişmiş ülkelere gitmek istemeleri özellikle bahse konu ülkeleri, bu sorunu uluslararası kamuoyunun gündemine taşımalarına ve dünya devletlerini bu konuda tedbir almaya yöneltmektedir.

Siyasal, ekonomik ve toplumsal nedenlerle yapılan uluslararası göçün kaynak ülkeler (göçü veren), ev sahibi ülkeler (göçü alan) ve transit ülkeler üzerinde çeşitli etkileri olmaktadır. Göçün neden olduğu bu etkiler pozitif ve negatif dışsallıklar olarak kategorilendirilebilir. İlgili ülkeler göç yönetimi kapsamında gerçekleştirdikleri uyum çalışmaları ile göçün pozitif dışsallıklarını artırabilmekte ve negatif dışsallıklarını azaltabilmektedir. Diğer bir deyişle göç hareketliliğine maruz kalan ülkeler gerek ön hazırlık gerekse ileri aşamalarda bütüncül bir perspektifle göç süreçlerine gereken önemi verdikleri takdirde, göç nedeniyle oluşan sorunlarını minimize ederek dinamik şekilde işleyen bir ekonomik ve sosyal yapı oluşturabilmektedirler. Bununla birlikte, soruna yalnızca güvenlik odaklı bir perspektiften bakan ülkelerde söz konusu yapının oluşturulamadığını ifade etmek gerekmektedir.

Dünya Bankası kaynaklarına göre, mülteci ya da sığınmacı sayısının en fazla olduğu ülkelerin Türkiye, Ürdün, Filistin, Lübnan, Pakistan, Uganda, İran, Almanya, Bangladeş ve Sudan olduğu söylenebilir. Söz konusu hareketliliği gerçekleştiren mülteciler/sığınmacılar ise ağırlıklı olarak Suriye, Afganistan, Sudan, Somali gibi ülkelere gelmektedir. Hedef ülkeler arasında özellikle gelişmekte olan ülkeler var olan ekonomik sorunlarına ilave olarak, sığınmacılara yapılan harcamaların oluşturduğu mali yükün finansmanı sorunuyla karşı karşıya kalmakta, uluslararası kuruluşlar ev sahibi ülkelere mali yardım konusunda verdikleri sözleri tutmamaktadır. Oysa göç olgusunun “uluslararası kamusal mal” olarak görülmesiyle bahse konu sorunun makul bir çözüme ulaşacağı açıktır.

Türkiye, sahip olduğu sınırlı imkânlar ile başta Suriye olmak üzere çok sayıda ülkeden gelen sığınmacıya ev sahipliği yapmaktadır. Bununla birlikte ülkemizin imkânlarının sınırlılığı göz önünde bulundurulduğunda, bütünlüklü bir çözüm stratejisinin oluşturulması için uluslararası camianın devreye girmesi, hem çözümün hızlanmasına hem de sürdürülebilir olmasına katkı sağlayacaktır.

Göç konusunun çok disiplinli bir alan olması, proje yürütücüleri olarak bizleri farklı disiplinlerde çalışan akademisyen/araştırmacılarla birlikte bir çalışma yapmaya sevk etmiştir. Bu proje ile göçün nedenleri araştırılacak ve farklı alanlardaki etkileri ortaya koyulmaya çalışılacaktır. Proje kapsamında 13 üniversiteden/kurumdan 37 akademisyenle çalışılmıştır. Proje 4 ana bölümden oluşmaktadır. Projede sunulan makalelerin başlıkları aşağıda yer almaktadır.

1. Bölüm, Güvenlik temalı makaleleri içermektedir. Bu bölümde; *Göçmenlerin Uyum Sorunu Üzerine Kavramsal Bir Çerçeve; Türkiye’de Göç ve Uyum Çalışmaları: Sosyal Girişimcilik Yoluyla Sosyal Dahil Etme Projesi Örneği; Suç Ekonomisi ve Göç* başlıklı makaleler sunulmuştur.

2. Bölüm, Toplum, Kadın ve Çocuk temalı makaleleri içermektedir. Bu bölümde; *Göçmenlere Yönelik Tutumları Etkileyen Değerler ve Demografik Faktörler; Göçün Psikolojik Yansımaları: Gitmek mi Zor Kalmak mı?; Türkiye’deki Suriyeli Kadın ve Çocukların Sosyo-Ekonomik Açından Entegrasyon Sorunu: Durum Tespiti ve Çözüm Önerileri; İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği Göçmen Gebelerinin Değerlendirilmesi; Türkiye’de Bulunan Suriyelilerin Hukuki Statüleri ve Sahip Oldukları Haklar* başlıklı makaleler sunulmuştur.

3. Bölüm, Ekonomi temalı makaleleri içermektedir. Bu bölümde; *Göçün Makroekonomik Etkileri; Türkiye’de Bölgelerarası Göçün Belirleyicileri: Bir Dinamik Panel Veri Analizi; Dış Göçün Türkiye’nin İşgücü Piyasasına Etkileri; Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin Türkiye Ekonomisi ve Kamu Bütçesi Üzerinde Yarattıkları Maliyetler ve Kazançlar* başlıklı makaleler sunulmuştur.

4. Bölüm, Dış Politika temalı makaleleri içermektedir. Bu bölümde; *Kararalma Süreçlerinde Nüfus Faktörü ve Dış Politika Uygulamalarına Göç Temelinde Demografik Bakmak; Uluslararası Göçmenler ve Görmezlikten Geline İnsan Hakları; Yumuşak Gücün Araçsal Kullanımı: Medya ve Göç; İttihat ve Terakki’nin Balkan Savaşları Sonrası İskân ve Sosyal Politikaları; Türkiye ve Yunanistan Arasındaki Dış Politika ve Göç İlişkisine Ege Denizi Perspektifinden Bir Bakış; Fransa’nın Göç Politikasının Avrupa Birliği’nin Politikalarına Yansımaları; Afrika Birliği Göç Politikası’nın Libya İç Savaşına Etkisi; Neoliberal Dönemde Meksika-ABD Göç Koridoru: Ulusal ve Uluslararası Siyaset Bağlamında Bir İnceleme* başlıklı makaleler sunulmuştur.